

сформованих лікарських препаратів. Ця небезпечна тенденція вимагає масштабної реорганізації охорони здоров'я та впровадження валеологічних засад здорового способу життя. Основою перетворень системи має бути профілактична медицина, спрямована на попередження та виявлення захворювань. Відповідно у ставленні людей до власного здоров'я мають бути превентивні дії, без яких проблеми з власним здоров'ям не забаряться, що, безумовно, не позначиться на успішності реалізації інших важливих складових рівня життя.

Отже, за значеннями інтегральної оцінки міри задоволення складовими рівня життя можна стверджувати, що в українському суспільстві сформовані передумови для формування і використання людського капіталу та елементів людського розвитку, зокрема, фактори здоров'я. Але їх практична реалізація не дозволяє адекватно забезпечити достатньо стандарти європейського рівня матеріального добробуту.

Перед суб'єктами державного та регіонального управління стоїть завдання реалізувати на концепцію рівня життя населення з позицій системного та інноваційного підходів. Мова йде про впровадження сучасної моделі рівня життя населення, ядром якої є перехід від категорії життєвого рівня, що характеризує ступінь задоволення базових потреб, до категорії, що характеризує якість життя суспільства із забезпечення життя, діяльності та всебічного розвитку людини, зокрема, визначення її здоров'я як найвищої непересічної індивідуальної цінності, яка визначає можливості реалізації та самореалізації людини.

ЛІТЕРАТУРА

1. Садова У.Я., Семів Л.К. Факторний аналіз рівня життя населення в регіоні з пониженою конкуренцією на ринку праці // Регіональна економіка. – 2005. - №2. – С.92-102.
2. Людський розвиток в Україні: 2003 (колектив авторів) / Щорічна науково-аналітична звітність / За ред. Е.М. Ліанової. – К.: Ін-т демографії та соціальних досліджень НАН України, Держстат України, 2004. – С.167-168.
3. Загорський К. Життєвий цикл та інші детермінанти суб'єктивного благополуччя // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. – 1999. - №3. – С. 178.

В.І. СТАХНЕВИЧ

ПРОБЛЕМИ ВИХОВАННЯ У СІЛЬСЬКІЙ РОДИНІ

У статті аналізується становище сучасної сільської родини і фактори впливу на формування особистості дитини.

В статье анализируется состояние современной сельской семьи и факторы влияния на формирование личности ребенка.

A contemporary situation of a rural family and factors of influence upon formation of a child personality are analyzed in the article.

Сьогодні – це час, коли відмирають одні уявлення про світ і місце людини в ньому, під впливом багатьох факторів формується її нова система цінностей. Процес заміни одних життєвих цінностей іншими невід'ємний від процесів, що відбуваються у суспільстві. Погляди населення, яке живе в урбанізованих та сільських районах України на ситуацію, що склалася в державі, різняться один від одного. Наявність певного консерватизму у свідомості та поглядах мешканців з сільської місцевості пояснюється зокрема тим, що переважна більшість із них – старшого покоління з усталеними уявленнями, які важко сприймають нові тенденції і часто не розуміють або не розуміють необхідності змін в українському суспільстві.

Окрім того, українське село не може за короткий час пристосуватися до життя в нових економічних, по своїй суті, капіталістичних умовах. Сільська родина, як правило, складається з двох-трьох поколінь, тобто 5-6 осіб різного віку і рівня працездатності. З родини йде багато людей. З давніх часів народна мудрість у піснях, прислів'ях та приказках утверджує важливу роль сім'ї в житті кожної людини, бо "без щастя сім'ї – нема щастя на землі", акцентуючи на тому, що міцна сім'я – це найбільша цінність людського життя і його здобуток. Сім'я, ненюка, вірна мати, бабуся і дідусь в багатьох українських піснях – символи рідного краю. Це асоціюється з сільською родиною, де збереглися характерні народні традиції: як готуватися до свята, будувати міцну родину, набувати навичок господарювання тощо.

Одруження розглядалося як потрібний і природний крок, бо "в тата-мами не до віку", "в віком дівці не сидіти". Саме в сільській родині, де всі були на виду, формувалася світогляд молодих людей – як і коли одружуватись, виховувати дітей, розмежовувались обов'язки чоловіка, жінки, участь старших дітей у догляді за молодшими сестрами та братами. Тут пропагувався культ багатодітної сім'ї. Тому завдяки народній мудрості та педагогіці юнаки і дівчата на селі в більшій мірі були підготовлені до виконання ролі сім'янина – обов'язків чоловіка та жінки, батька та матері. Працьовитість, вправність, кмітливість у роботі – риси особистості, які традиційно виховувались і виховуються у дітях змалечку. І тому не дивно, що і сьогодні у сільській родині діти більш при звичаєні до праці. Сім'я посідає найголовніше місце і у прищепленні культури міжстатевих взаємин, у соціалізації дитини. Міцність родини залежить від багатьох факторів і, в першу чергу, від особистісних рис чоловіка і дружини. Зростання в наш час як у місті, так і на селі кризових сімей свідчить про те, що їм не вистачає насамперед терпіння, вміння поважати звички, інтереси один одного, поступливості, доброти, культури поведінки і спілкування, норми яких у сучасних сім'ях грубо порушуються.

Родина (повна або неповна) виховує дітей, тобто здійснює педагогічну діяльність, яка включає в себе конструктивну, організаційну і комунікативну функції. Духовно і морально міцна здорова родина сприяє економічному і соціальному прогресу суспільства, покращанню демографічних процесів.

Саме в сім'ї формуються основи характеру людини, її ставлення до праці, моральних і культурних цінностей. Родина – це те мікросоціальне середовище, де наслідуються, формуються здоров'я і спосіб життя нових поколінь; вона є першоосновою життя людини, своєрідною фортецею, яка забезпечує розвиток і захист кращих якостей особистості, готує до праці, виявляє творчі здібності і можливості людини, виховує духовність і громадянство, яке свідчить про відчуття особистої належності до рідної землі, держави, роду, способу життя, традицій і звичаїв. Не дивлячись на те, що перехід від одних суспільно-економічних відносин до зовсім протилежних викликає розгубленість, занепокоєність людей, невпевненість в складній сучасній ситуації, сім'я продовжує залишатись основним інститутом соціалізації дітей. Основними особливостями сучасної української сім'ї є: перевага світських, громадянських шлюбів; збільшення церковних шлюбів; свобода укладання і розривання шлюбу; рівноправність жінок і чоловіків у шлюбі; збільшення нуклеарних сімей; в основному сім'я з однією чи двома дітьми, багатодітною – вважається сім'я з трьома і більше дітьми. Якщо запитати у різних людей, навіщо потрібна їм сім'я, то отримаємо таку відповідь: для продовження роду, народження дітей та створення відповідних умов для їх виховання, для відпочинку, відновлення фізичних і духовних сил тощо.

Як відомо, у сім'ї знаходиться відображення весь багатогранний світ соціальних і моральних відносин нашого суспільства, задоволення високих духовних потреб людини в коханні, дружбі, материнстві та батьківстві, в емоційному спілкуванні. Подружні пари неоднаково будують сімейне життя та по-різному виховують дітей. Серед новостворених сімей майже кожна друга кризова. Неповною стає кожна восьма сім'я. Соціологи зазначають, що лише третина подружніх пар вважає себе щасливими. Решта перебувають або на межі розлучення, або ж існують суто формально. У всіх попередніх суспільствах сім'я виконувала такі основні функції: економічну, репродуктивну, виховну, рекреативну, комунікативну, регулятивну. Згодом потяг людей до особистого щастя обумовив появу іншої функції – феліцитологічної (від італ. "феліците" - щастя). Сільський спосіб життя спричиняв провідну функцію в житті сім'ї - господарсько-економічну, якій повністю підпорядковувалося сімейне виховання, організація побуту й дозвілля членів сім'ї. Отже, проблема вільного часу в такому аспекті, як вона постала перед сучасною сім'єю, раніше практично не існувало. Кожному членові родини завжди було до чого докласти рук, та й часто бракувало вільного часу. Сільська родина продовжує проводити більше денного часу у клопотах по домашньому господарству. До того ж проблема „виживання” примушує членів сімей займатись ще й реалізацією виробленого продукту на ринках. Характеризуючи сучасну сільську родину, не можна обійти той факт, що сфера зайнятості батьків теж суттєво змінюється. Так, велика частина батьків і матерів, часто і самі діти, зайняті в недержавній сфері - на стихійних ринках вздовж трас, вулиць тощо. Немало також сімей, де батьки працюють в комерційних структурах. У таких сім'ях частіше всього головними цінностями є гроші та матеріальний стан в цілому. Крім того, сезонність сільськогосподарської праці призводить до збільшення вільного часу як для матерів, так і інших членів родини. З одного боку, це позитивний момент (підвищення контролю за дітьми, догляд за їх здоров'ям, підвищена увага їх освіти та розвитку); з іншої - звуження світогляду батьків і членів родини, „замикання” їхніх інтересів на домашніх справах, боротьба за «виживання» в умовах

...її нестабільності в країні. Все це в певній мірі не виключає можливості втрати батьківства чи матері перед дітьми. Відомі приклади, коли діти не хочуть і не звертаються за допомогою до батьків, вважаючи їх нездатними дати компетентні рекомендації. Батьківство втрачає те, що при цьому знижується статус батьків.

Дитина може бути або ровесник, або чужа доросла людина, з асоціальними рисами поведінки. Вищенаведене свідчить, що в сучасних умовах роль сім'ї як інституту змінюється.

Сім'я сучасної української сім'ї, як міської, так і сільської, пов'язана з різкою зміною соціальної форми, в якому вона знаходиться; з повільною адаптацією сім'ї до нових соціально-економічних умов. Як наслідок цього - реалії сьогодення. Становлення ринкової економіки змінює співвідношення джерел забезпечення сімей. Відповідальність батьків за виховання та розвиток дітей стає все більшою у порівнянні з минулими роками. Зростає роль сім'ї у вихованні та розвитку дітей, їх оздоровленні, лікуванні, отриманні освіти, фаху тощо. Сім'я, виконуючи цю роль, не може не відбитись на функціонуванні та розвитку сім'ї. Роль сім'ї в життєвому рівні малозабезпечених сімей, виховні впливи родини на дитину залежать в певній мірі від типу сім'ї: повна (неповна), благополучна (неблагополучна). До неблагополучних сімей відносяться конфліктні, аморальні, педагогічно неспроможні, асоціальні сім'ї.

Конфліктна сім'я - це сім'я, в якій відносини подружжя мають конфліктний характер, причому конфлікт концентрується на іншій, це супроводжується грубістю, сварками, почуття любові, взаємної поваги відсутні, діти зростають часто злими, не вміють ладити з людьми. В аморальній сім'ї конфлікт не лише один із одним, але і з нормами поведінки в цілому з традиційним способом життя, діти з таких сімей потребують симпатій з боку оточуючих, хоча вони їх всіма не вміють. Частіше всього таких дітей можна побачити серед правопорушників. Асоціально неспроможна сім'я характеризується тим, що батьки свідомо підбурюють дітей проти школи, хоча самі вони некомпетентні у питаннях виховання дітей, до того ж не намагаються виховувати дітей у правильний бік; діти з таких сімей часто не сприймають педагогічний вплив учителів, навчаються на низькому рівні навчання і виховання. Члени асоціальної сім'ї мають негативну ставлення до цінностей, ідей, інтересів суспільства, зовні вони демонструють гармонію відносин, але діти, як правило, недоброчливо ставляться до інтересів оточуючих, колективу. Але навіть в середньостатистичній сільській сім'ї, всі вони значно потерпають від сьогоденних економічних реалій. Реформування вчорашніх колгоспів та радгоспів у нові форми власності призвело до звільнення значної частини сільського населення, які перейшли у категорію незахищених і є однією з найнезахищених соціальних груп. Це - особи перед і пенсійного віку, жінки всіх вікових груп, які втративши роботу внаслідок реорганізації підприємства, не можуть знайти її в інших районах. Окрім того, це - особи середнього та похилого віку, які мають початкову або семирічну, рідше загальносередню або спеціальну підготовку. В усіх вікових категоріях сільського населення переважає низька освіта, причому чоловіки набувають професії механізатора або тваринника, а жінки надають перевагу економічним або спеціальностям, що обслуговують соціальну сферу села.

Сьогодні, все менша кількість людей у сільських регіонах може перекваліфікуватися і підвищити свій професійний та загальноосвітній рівень, що дало б можливість краще пристосуватися до змін. Ситуація з загальноосвітнім рівнем сільського населення загострюється ще й тим, що не всі випускники середніх шкіл можуть дозволити собі отримати вищу освіту, яка є необхідною умовою для подальшого вдалого працевлаштування. Діти з малозабезпечених родин (а у селі їх переважна більшість), сироти, не мають можливості отримати освіту, вищу та спеціальну технічну, обмежуючи, таким чином своє місце у суспільстві. Всі ці чинники призводять до того, що особливо видно на прикладі молодшого покоління, ціннісних орієнтирів, заміни їх негативними уявленнями про навколишній світ, до зневіри у власні сили та соціальні інститути, до звички жити одним днем, не заглядаючи у майбутнє. В сучасних умовах, коли в містах розвиваються психологічні, соціальні служби різного роду, телефони «довіри», це питання стає особливо актуально стосовно мешканців села. А це, в свою чергу, обмежує їх можливості розвитку власних здібностей, звужуючи світогляд, замикаючи коло інтересів на особистісному рівні та викликаючи почуття невпевненості у власних силах, травмуючи духовно, що в цілому стає одним з негативних чинників духовного здоров'я української нації.

ЛІТЕРАТУРА

1. Громадянське суспільство в Україні: проблеми становлення. - К.: Логос, 1997. -124 с.
2. Кравченко В.І., Титаренко Ю.Л. Державотворення в Україні. Історія та сучасність. Донецьк, 1998. - 111 с.
3. Політико-психологічні та соціально-педагогічні проблеми освіти і виховання. Матеріали наукового семінару, 14 травня 1996 р. - БС: «ДОК-К», 1997. - 178 с.
4. Карпинець С., Кондратюк Б., Ковальчук Л., Костів В. Родинні взаємини і проблем виховання дітей. - І.-Франківськ, 1995. - 48 с.
5. Косарева Н.І. Молодь і закон: Збірник нормативних документів і актів з проблем виховання студентсько'ї молоді. - К., 1997. - 352 с.
6. Павленко Ю.І. Трансформація суспільства і проблеми соціальної політики. - К., 1997. - 57 с.
7. Кравченко Б. Соціальні зміни і національна свідомість в Україні ХХ ст. - К.: Основи, 1997. - 423 с.

О.Я.ТОМАШЕВСЬКА, О.І.БУМБАРА
Н.Я.ТОМАШЕВСЬКА, І.Є.ДЗІСЯ

НОВА ПРОГРАМА ПРОФІЛАКТИКИ ЦУКРОВОГО ДІАБЕТУ, ЙОДО-, ВІТАМІНО- ТА ЗАЛІЗОДЕФІЦИТУ В ОРГАНІЗМІ

Розглядається питання профілактики цукрового діабету, а також недостатності організму йоду, вітамінів та заліза.

Рассматриваются вопросы профилактики сахарного диабета, а также недостаточности в организме йода, витаминов и железа.

The question of prophylaxis of diabetes mellitus is examined, and also to insufficiency in the organism of iodine, vitamins and iron.

Інсулін (рис. 1, табл. 1) та гормони щитовидної залози є ключовими регуляторами енергетичного обміну, в якому беруть участь вітаміни, мінеральні речовини та мікроелементи [1-5]. Дослідження виконані під керівництвом «Наукової проблемної комісії з актуальних питань ендокринології» (голова – проф. Я.І.Томашевський), з участю суміжних спеціалістів (кардіолога – доц. О.Я.Томашевської, стоматолога – доц. О.І.Бумбара, гематолога – канд. мед. наук Н.Я.Томашевської та сімейного лікаря І.Є. Дзіся показали, що спадкова схильність населення Прикарпатського регіону до цукрового діабету та розповсюдженість полівітамінної недостатності становлять 25%, (серед студентів – 25,7%), частота йододефіцитних станів досягає 44-52% захворювання пародонту - 81%. Недостатнє гормоноутворення у щитоподібній залозі нерідко асоціюється із залізодефіцитною анемією.

С – пептид		А – ланцюг		В – ланцюг		Препептид	
35	Арг	1	Глі	Фен	1	Ала	24
34	Ліз	2	Ілей	Вал	2	Ала	23
33	Глн	3	Вал	Асн	3	Ала	22
32	Лей	4	Глю	Глн	4	Про	21
31	Сер	5	Глн	Тіс	5	Асп	20
30	Глі	S	Цис	Лей	6	Про	19
29	Глю	7	Цис	Цис	7	Глі	18
28	Лей	8	Тре	Глі	8	Три	17
27	Ала	9	Сер	Сер	9	Лей	16
26	Лей	10	Ілей	Тіс	10	Ала	15
25	Про	S	Цис	Лей	11	Лей	14
24	Глн	12	Сер	Вал	12	Лей	13
23	Лей	13	Лей	Глю	13	Ала	12
22	Сер	14	Тир	Ала	14	Лей	11
21	Глі	15	Глн	Лей	15	Лей	10